

ساخت مقیاس نیازهای خانوادگی

Developing a family need scale

تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۱۲/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۸۹/۱۰/۲۷

Zarnaghash M. MSc*, Samani S. PhD

مریم زرنقاش*، سیامک سامانی^۱

Abstract

Introduction: The aim of this study was to develop a family need scale for Iranian families.

Method: The study was administered in two stages. In the pilot study, 50 families were interviewed to list their needs. A 45-item scale was designed based on the pilot study data. The scale was completed by 250 families in the second stage (the main stage). In addition, the Satisfaction with Life Scale, the Psychology of Happiness Scale, Family Content Scale and Coping Stress Styles Scale were used. A principle factor analysis was used to check the factor structure of the family. The alpha coefficient and test-retest reliability were used to check the internal consistency and reliability of the scale.

Results: The results revealed seven factors in the scale, including economic need, kindness need, social security need, first welfare need, educational need, second welfare need, and psychological need. In addition, the reliability for the questionnaire was found to be 0.89 using alpha coefficient and 0.96 using retest.

Conclusion: The results of the alpha coefficient and test-retest showed that the family needs scale was a reliable scale to assess family needs and that it had high convergent validity. The family needs scale was efficient, reliable, and valid to use in Iranian families.

Keywords: Family Need Scale, Economical Need, Kindness Need, Social Security Need, Welfare Need, Educational Need, Psychological Need

چکیده

مقدمه: هدف از پژوهش حاضر تهیه و طراحی مقیاسی معتبر و روا برای ارزیابی نیازهای خانواده بود.

روش: این مطالعه در دو مرحله صورت پذیرفته است. در مرحله مطالعه مقدماتی گروه نمونه شامل ۵۰ خانواده و در مرحله اصلی مطالعه نمونه شامل ۲۵۰ خانواده بود. سپس براساس نیازهای عنوان شده توسط خانواده‌ها در مرحله مقدماتی، پرسشنامه‌ای شامل ۴۵ سوال طراحی گردید که در مرحله مطالعه اصلی توسط گروه نمونه تکمیل گردید. علاوه بر مقیاس نیازها از مقیاس‌های رضایت از زندگی، شادی، محتوای خانوادگی و راهبردهای مقابله با استرس نیز استفاده شد. در مورد کل اطلاعات گردآوری شده تحلیل عاملی به روش مولفه‌های اصلی به عمل آمد. به منظور مطالعه همسانی درونی و اعتبار مقیاس نیازهای خانوادگی از روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ و روش بازآزمایی استفاده شد.

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها نشان داد که مقیاس نیازها شامل ۷ عامل (نیاز اقتصادی، نیاز محبت، نیاز امنیت اجتماعی، نیاز رفاهی اولیه، نیاز آموزشی، نیاز رفاهی ثانویه و نیاز خدمات روانشناختی) می‌باشد.

نتیجه‌گیری: نتایج این بررسی نشانگر اعتبار مناسب مقیاس نیازها بود. همچنین روایی همگرای این پرسشنامه با پرسشنامه‌های ذکر شده حاکی از روایی این مقیاس می‌باشد. در مجموع نتایج حاکی از کفایت مقیاس نیازهای خانوادگی است.

کلیدواژه‌ها: مقیاس نیازهای خانوادگی، نیاز اقتصادی، نیاز آموزشی، نیاز خدمات روانشناختی، نیاز محبت، نیاز امنیت اجتماعی

* **Corresponding Author:** Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shiraz University, Shiraz, Iran
Email: mzarnaghash@yahoo.com

* بخش روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران
۱- گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد واحد مرودشت، مرودشت، ایران

مقدمه

بسیاری از روانشناسان و جامعه‌شناسان معتقدند مبنای تشکیل نهادهای اجتماعی، نیازها می‌باشند. بدین معنا که افراد بشر در پاسخ به نیازهای مختلف خود اقدام به تشکیل نهادهای مختلف اجتماعی نموده‌اند. برای این متخصصان خانواده نیز به‌عنوان یک نهاد اجتماعی از این قاعده مستثنی نمی‌باشد. این نیازها مطابق دیدگاه مبادله‌ای خانواده (Exchange theory) از نیازهای بیولوژیکی و زیستی تا نیازهای روانشناختی را شامل می‌گردد [۱]. به اعتقاد بسیاری از روانشناسان کاربرد نیازها تا حدی است که تعیین‌کننده ساختارهای گوناگون برای خانواده می‌باشد. به عبارت دیگر ظهور خانواده‌های چندزنی، چندشوهری و یک همسری به‌عنوان گونه‌های مختلف خانواده ناشی از کیفیت نیازهای مختلف مطرح در بافت‌های مختلف اجتماعی می‌باشد [۲]. به‌طور مثال خشن‌بودن شرایط جغرافیایی در منطقه تبت موجب گردیده است تا بیشتر مردان توان بقا در این منطقه پیدا نمایند و زنان به دلیل شرایط سخت محیطی به لحاظ جمعیتی نسبت کمتری از افراد جامعه را تشکیل می‌دهند و همین شرایط سخت موجب گردیده است تا خانواده‌های چندشوهری (Polyandry) به‌عنوان گونه غالب خانواده در این منطقه شناخته شود. علاوه بر تاثیر نیازها بر ساختار و گونه‌های خانواده، بسیاری از کنش‌های خانواده نیز متأثر از نیازها می‌باشد. مطابق مدل نظری فرایند و محتوای خانواده (Family Process and Content Model) [۳] نیازها، عاملی اساسی در تعیین کیفیت و کمیت کنش‌های خانوادگی می‌باشد. مطابق مدل سیستمی، اساساً نیازها عامل ایجاد عدم تعادل در خانواده می‌باشد تا این حالت عدم تعادل را به‌وسیله پاسخ به نیازها به‌حالت تعادل برساند. شاید بتوان بنیادی‌ترین کنش خانواده را مهارت در تعدیل و تنظیم نیازهای جدید و سازگاری با شرایط جدید معرفی نمود [۳]. بر همین اساس شناسایی، مهم‌ترین کنش‌های تنظیم‌کننده و اساسی‌ترین نیازهای خانواده می‌باشد. هدف از این مطالعه نیز طراحی مقیاسی معتبر و روا برای اندازه‌گیری نیازهای مختلف خانواده می‌باشد. اساساً مطالعه و ارزیابی نیازهای خانوادگی متمرکز بر عواملی است که استحکام خانواده را از خود متأثر می‌سازند.

ارزیابی نیازهای خانواده علاوه بر مهیا کردن اطلاعات برای برنامه‌ریزی‌های اجتماعی و کاهش عوامل تخریب‌کننده نهاد خانواده، فراهم‌کننده اطلاعات بنیادین در خصوص شناسایی جهت‌گیری کنش‌های خانواده در هر جامعه می‌باشد [۴]. محققان مختلف در معرفی نیازهای خانواده به الگوهای متفاوت اشاره کرده‌اند به‌طور مثال سیگل‌مان و همکاران [۵] در مطالعه خود به هفت دسته نیازهای خانوادگی به‌قرار زیر اشاره دارد: نیاز اقتصادی، نیاز خانوادگی، نیاز به سرگرمی، نیاز به اجتماعی‌شدن، نیاز به هویت‌یابی، نیاز به صمیمیت و عاطفه، نیاز به تعلیم و

تربیت می‌باشند. همچنین زیلباج و همکاران [۶] تشخیص دادند که کارکرد اساسی خانواده بر اساس ارضاء: نیاز به مکانی برای زندگی (سرپناه، خانه و فضای روانی و اجتماعی)، تدارکات خانواده (غذا و تجهیزات)، دارایی خانواده (پول و استخدام)، سلامت جسمی و روانی خانواده می‌باشد. همچنین رویو و همکاران [۷] در معرفی نیازهای خانواده به پنج نیاز اصلی به‌قرار نیاز به خانه، نیاز به غذا، نیاز به آموزش و پرورش و نیاز به سلامت عمومی اشاره دارند. علیرغم نیازهای متفاوت مورد اشاره توسط محققان مختلف، رویکردهای مختلفی در ارزیابی نیازهای خانوادگی وجود دارد که در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد.

در ارزیابی نیازهای خانواده رویکردهای مختلفی وجود دارد. از این میان دو رویکرد انتظارات و هنجارها رایج‌تر از دیگر رویکردها در سنجش نیاز می‌باشد. در برخی از رویکردها ملاک سنجش و ارزیابی نیاز، سطح انتظارات اعضای خانواده در خصوص امور مختلف می‌باشد. بدین ترتیب که در ارزیابی نیازها، انتظارات اعضای خانواده مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. دسته دیگری از ابزارهای سنجش نیاز مبتنی بر هنجارهای تعریف‌شده می‌باشد که بر اساس خط‌برش نیاز و تعیین خط‌نیاز تبیین می‌گردد. در این رویکرد نیاز خانواده‌ها در مقایسه با وضعیت متوسط خانواده‌ها در یک جامعه تعریف می‌شود و خانواده‌ای نیازمند به حساب می‌آید که زیر خط نیاز قرار گرفته باشد. هر چه خانواده از خط متوسط یا خط نیاز پایین‌تر باشد، نیازهای آن خانواده بیشتر خواهد بود. گروه دیگر از متخصصان ملاک ارزیابی نیازها را سطح رضایت‌مندی اعضای خانواده تعریف می‌کنند بدین ترتیب که عدم رضایت‌مندی اعضای خانواده نشانگر میزان نیازهای خانواده به حساب می‌آید. این رویکرد در ارزیابی نیازها هرچند ملاکی نسبی به حساب می‌آید لیکن رایج‌ترین و مورد استفاده‌ترین رویکرد در ارزیابی نیاز به حساب می‌آید. از جمله مقیاس‌هایی که رویکرد مبتنی بر رضایت‌مندی را مبنای طراحی مقیاس ارزیابی نیازها قرار داده‌اند عبارتند از: مقیاس نیازهای خانوادگی [۸]، مقیاس نیازهای تربیتی خانواده [۸] و مقیاس نیازهای خانوادگی بیلی و سیمسون [۹].

مقیاس نیازهای خانوادگی دانست [۸] متشکل از ۴۱ سوال می‌باشد که به‌صورت مدرج پنج نمره‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم طراحی شده است. این مقیاس هفت عامل یا نیاز مختلف خانوادگی به‌ترتیب: نیازهای اولیه، نیاز به آموزش و پرورش، نیاز به استخدام و کسب درآمد، نیاز به‌وسیله حمل و نقل، نیاز به برنامه‌ریزی برای آینده فرزندان، نیاز به برنامه و بودجه و نیاز به حمایت اجتماعی و عاطفی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

از دیگر مقیاس‌های طراحی‌شده برای ارزیابی نیازها، مقیاس نیازهای تربیتی خانواده دانست می‌باشد [۸]. این مقیاس شامل ۳۹ سوال است که شش عامل نیاز به اطلاعات، نیاز به حمایت، نیاز به توضیح دادن به دیگران، نیازهای مالی و نیاز کارکرد

پرداخته شود. قبل از بررسی نتایج حاصل از تحلیل عاملی برای بررسی کفایت نمونه‌گیری محتوای مقیاس از نسبت KMO استفاده شد. میزان کفایت نمونه‌گیری برای مقیاس نیازهای خانوادگی برابر با ۰/۸۱ محاسبه شد. همچنین ضریب حاصل از محاسبه آزمون کروییت بارتلت برای مقیاس نیازهای خانوادگی برابر ۰/۴۴/۷۰ بود که در سطح ۰/۰۰۰۱ معنادار بود. پس از اطمینان از کفایت نمونه‌گیری محتوای مقیاس و معناداری ماتریس همبستگی داده‌ها به‌منظور بررسی ساختار عاملی مقیاس نیازهای خانواده از روش تحلیل عاملی استفاده شد. به‌منظور تحلیل عوامل متغیرهای موجود در مقیاس نیازهای خانوادگی از تحلیل عاملی به‌شیوه مؤلفه‌های اصلی استفاده شد. براساس نمودار اسکری و درصد واریانس قابل پیش‌بینی توسط عوامل، به‌ترتیب و به‌طور مجزا از ۴ عامل تا ۷ عامل انتخاب و مورد چرخش به‌شیوه واریماکس قرار گرفت. مقایسه محتوای حاصل از ماتریس بارهای عاملی حاکی از آن بود که مناسب‌ترین ساختار عاملی برای مقیاس نیازهای خانواده ساختار ۷ عاملی می‌باشد. جدول شماره ۱ نشانگر ارزش ویژه و درصد واریانس هر یک از عوامل مستخرج از تحلیل عاملی می‌باشد. هفت عامل مستخرج از این مقیاس در مجموع بیش از ۵۰ درصد از واریانس کل پرسشنامه را مورد ارزیابی قرار می‌داد.

برای تعیین محتوای تشکیل‌دهنده هر عامل بر مبنای مقایسه بار عاملی هر سوال در ۷ عامل مورد نظر اقدام گردید. بدین ترتیب که بار عاملی هر سوال در ۷ عامل مورد مقایسه قرار گرفت. بدین ترتیب که هر سوال به عاملی تعلق می‌گرفت که بار عاملی بیشتری را در آن عامل دارا بود. همچنین متغیرهایی که در بیش از یک عامل دارای بار عاملی مساوی یا کمتر از ۰/۴ بودند از فهرست متغیرها حذف گردید. براساس این ملاک تعداد ۱۱ سوال از مجموع ۴۵ سوال پرسشنامه حذف گردید و پرسشنامه به ۳۴ سوال تبدیل شد. پس از مشخص شدن محتوای هر یک از عوامل، این عوامل توسط چند تن از متخصصان رشته روانشناسی مورد نام‌گذاری قرار گرفت. که به‌ترتیب عامل اول تا هفتم، تحت عناوین: نیاز اقتصادی، نیاز محبت، نیاز امنیت اجتماعی، نیاز رفاهی اولیه، نیاز آموزشی، نیاز رفاهی ثانویه و نیاز خدمات روانشناختی نام‌گذاری گردید. جدول شماره ۲ نشانگر محتوا و بار عاملی هر یک از عوامل مستخرج از مقیاس می‌باشد. جدول شماره ۳ نشانگر ماتریس همبستگی عوامل هفتگانه مقیاس نیازهای خانوادگی می‌باشد.

به‌منظور بررسی اعتبار مقیاس نیازهای خانوادگی از روش باز آزمایی استفاده شد. در این جریان از یک گروه ۶۰ نفری استفاده شد بدین ترتیب که از این گروه در دو نوبت با فاصله یک هفته خواسته شد تا مقیاس نیازهای خانوادگی را تکمیل کنند جدول

خانواده می‌باشد.

مقیاس نیازهای خانوادگی بیلی و سیمسون [۹] شامل ۳۵ سوالی می‌باشد که ۷ دسته نیاز به قرار نیاز به اطلاعات، نیاز به حمایت اجتماعی و خانوادگی، نیاز مالی، نیاز به توضیح دادن برای دیگران، نیاز به مراقبت از بچه‌ها، نیاز به حمایت شغلی و نیاز به خدمات اجتماعی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. با توجه به وابستگی نیازهای خانوادگی به بافت فرهنگی هر جامعه، طراحی مقیاس ارزیابی نیاز برای هر فرهنگ ضرورت می‌یابد. بر همین اساس هدف از این مطالعه طراحی مقیاسی معتبر برای ارزیابی نیازهای خانوادگی در ایران می‌باشد.

روش

این مطالعه در دو مرحله انجام پذیرفت. در مرحله اول به‌روش مصاحبه به‌بررسی نیازهای خانوادگی در ۵۰ خانواده از خانواده‌های ساکن در مناطق مختلف شهر شیراز به‌طور هدف‌مند اقدام شد. در طی این مصاحبه از طریق مراجعه مستقیم به منازل، از خانواده‌ها خواسته شد تا نیازهای خانوادگی خود را فهرست و هر یک از آنها را توضیح دهند. محتوای مصاحبه بلافاصله با کسب اجازه از خانواده‌ها ضبط گردید. از محتوای مصاحبه‌ها، ۴۵ نیاز مختلف استخراج و در قالب مجموعه‌ای از سوال‌ها در یک مقیاس مدرج پنج درجه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم تنظیم گردید. در مرحله دوم مطالعه، به‌منظور انجام مرحله اصلی مطالعه، ابتدا دو بیمارستان در شهر شیراز انتخاب گردید. دلیل انتخاب بیمارستان برای گردآوری اطلاعات، تنوع جمعیتی افرادی است که به بیمارستان مراجعه می‌کنند و افرادی که در آن مشغول به‌کار هستند بود.

پس از انتخاب مکان گردآوری داده‌ها، مقیاس اولیه نیازهای خانوادگی در مورد ۲۵۰ نفر از کارکنان (اعم از پزشکان متخصص و عمومی، پرستاران، کارمندان و پرسنل خدماتی شاغل در بیمارستان) و مراجعه‌کنندگان به بیمارستان اجرا گردید. علاوه بر مقیاس نیازهای خانوادگی که توسط تمام شرکت‌کنندگان تکمیل گردید، از چهار مقیاس رضایت‌مندی از زندگی داینر و همکاران [۱۰]، مقیاس شادی آکسفورد [۱۱]، مقیاس محتوای خانوادگی سامانی [۳] و مقیاس راهبردهای مقابله با استرس بلینگز و موس [۱۲] به‌منظور بررسی روایی مقیاس نیازهای خانوادگی استفاده شد.

یافته‌ها

از آنجا که هدف از این پژوهش تهیه و طراحی مقیاس نیاز برای خانواده بود پس از اجرای فرم اولیه مقیاس نیازهای خانوادگی بر روی گروه مورد مطالعه، با استفاده از روش تحلیل عاملی سعی بر آن شد تا به بررسی ساختار عاملی مقیاس نیازهای خانواده

شماره ۴ نشانگر ضریب اعتبار و همسانی درونی عوامل هفتگانه موجود در مقیاس می‌باشد.

به‌منظور بررسی روایی محتوای مقیاس نیازهای خانوادگی روایی همگرا و واگرایی این مقیاس از مقیاس‌های رضایت‌مندی از زندگی، محتوای خانواده، شادی و راهبردهای مقابله با استرس استفاده شد. به‌منظور بررسی اعتبار مقیاس نیازهای خانوادگی چهار گروه ۳۰ نفری انتخاب

شدند و در خصوص هر یک از گروه‌ها، مقیاس نیازهای خانوادگی با یکی از پرسشنامه‌های محتوای خانواده، شادی، رضایت‌مندی از زندگی و راهبردهای مقابله اجرا گردید. پس از تکمیل مقیاس‌ها توسط هر گروه ضریب روایی مقیاس نیازهای خانواده با استفاده از روش ضریب همبستگی محاسبه گردید. ضریب همبستگی این مقیاس با مقیاس‌های دیگر در جدول شماره ۵ ارائه شده است.

جدول ۱- ارزش ویژه و درصد واریانس عوامل انتخاب‌شده

عامل	درصد واریانس	ارزش ویژه
۱	۱۱/۱۷	۸/۹۹
۲	۸/۵۱	۳/۴۹
۳	۷/۷۶	۳/۰۶
۴	۷/۱۹	۲/۰۳
۵	۶/۱۵	۱/۸۴
۶	۴/۸۶	۱/۷۲
۷	۴/۰۲	۱/۵۹

جدول ۲- محتوا و ارزش ویژه برای عوامل مختلف موجود در مقیاس

بار	محتوا	بار	محتوا
عاملی	نیاز به امنیت اجتماعی	عاملی	نیازهای اقتصادی
۰/۶۴	دائما نگران هستیم که خانواده‌ام از جانب اشرار دچار مشکل گردند.	۰/۶۶	دائما نگران وضعیت اقتصادی خانواده هستیم.
۰/۶۷	از وجود انواع مواد مخدر و داروهای روان‌گردان نگرانم.	۰/۶۳	بدهی‌ها و هزینه‌های منزل را نداریم.
۰/۷۳	وقتی بچه‌ها از منزل خارج می‌شوند نگرانم مبادا دچار مشکل امنیتی گردند.	۰/۵۹	آنددر درآمد دارم که تا آخر ماه نگران کمبود پول نباشم.
۰/۶۱	از وجود مواد مخدر برای اعضای خانواده‌ام احساس خطر می‌کنم.	۰/۳۳	گاهی اوقات وسایل منزل را عوض می‌کنم.
۳/۰۶	ارزش ویژه	۰/۵۳	پول کافی برای تعویض وسایل فرسوده خانه را نداریم.
	نیاز رفاهی اولیه	۰/۴۷	دائما نگران آینده شغلی بچه‌ها هستیم.
۰/۶۵	منزل شخصی نداریم.	۰/۲۵	یک شغل مناسب درخور سن و وضعیت جسمیم دارم.
۰/۸۲	نیاز شدید به یک سرپناه داریم.	۰/۴۰	همسر یک شغل مناسب دارد.
۰/۴۴	نیاز شدید به اتومبیل دارم.	۰/۳۰	در محل کار احساس آرامش می‌کنم.
۰/۴۳	اعضاء خانواده‌ام بیمه خدمات پزشکی هستند.	۰/۵۵	پول کافی برای پرداخت هزینه‌های پزشکی و دندانپزشکی نداریم.
۲/۰۳	ارزش ویژه	۰/۴۸	امکان استفاده از خدمات تفریحی برای خانواده من وجود دارد.
	نیاز آموزشی	۰/۶۱	حداقل سالی یک مرتبه به مسافرت می‌رویم.
۰/۶۹	از وضعیت آموزشی مدرسه فرزندم رضایت دارم.	۰/۶۳	پول کافی برای رفتن به مسافرت نداریم.
۰/۶۷	محیط مدرسه فرزندم مناسب است.	۰/۴۷	مکان‌های تفریحی کشورم را دیده‌ام.
۱/۸۴	ارزش ویژه	۱۱/۰۱	ارزش ویژه
	نیاز رفاهی ثانویه		نیاز محبت
۰/۵۵	به خانه بهتر نیازمندیم.	۰/۸۳	خانواده ما از نظر روحی و روانی یکدیگر را حمایت می‌کنند.
۰/۵۱	به اتومبیل بهتر نیازمندیم.	۰/۸۴	اعضای خانواده ما به یکدیگر عشق می‌ورزند.
۱/۷۲	ارزش ویژه	۰/۷۶	هنگام حضور در خانه احساس آرامش می‌کنم.
	نیاز خدمات روانشناسی	۰/۵۰	هم من به دیگر اعضا خانواده محبت می‌کنم هم دیگران به من.
۰/۵۱	نیاز به خدمات روانشناسی را در جامعه احساس می‌کنم.	۰/۵۰	خانواده من در سلامت روحی و روانی بهسر می‌برند.
۰/۶۳	نیاز به یک روانشناس در محیط کار احساس می‌کنم.	۰/۴۴	کم حوصله و عصبی هستم.
۱/۵۹	ارزش ویژه	۳/۴۹	ارزش ویژه

جدول ۳- ماتریس همبستگی ۷ عامل پس از چرخش واریانس

عامل	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- نیاز اقتصادی	۱						
۲- نیاز محبت	۰/۳۴	۱					
۳- نیاز امنیت اجتماعی	۰/۲۴	۰/۱۲	۱				
۴- نیاز رفاهی اولیه	۰/۴۹	۰/۱۵	۰/۰۲	۱			
۵- نیاز آموزشی	۰/۲۴	۰/۲۶	۰/۱۶	۰/۲۲	۱		
۶- نیاز رفاهی ثانویه	۰/۱۲	۰/۰۴	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۱	
۷- نیاز خدمات روانشناختی	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۱۹	۱
کل مقیاس	۰/۸۳	۰/۵۲	۰/۴۴	۰/۶۵	۰/۴۷	۰/۲۹	۰/۱۱

جدول ۴- ضریب اعتبار به روش باز آزمایی برای مقیاس نیازهای خانواده

عامل	ضریب همبستگی	آلفای کرونباخ	عامل	ضریب همبستگی	آلفای کرونباخ
نیاز اقتصادی	۰/۹۵	۰/۹۵	نیاز آموزشی	۰/۹۵	۰/۹۵
نیاز محبت	۰/۷۶	۰/۵۴	نیاز رفاهی ثانویه	۰/۷۶	۰/۵۴
نیاز امنیت اجتماعی	۰/۸۷	۰/۷۷	نیاز خدمات	۰/۸۷	۰/۷۷
نیاز رفاهی اولیه	۰/۹۴	۰/۷۱	روانشناختی	۰/۹۴	۰/۷۱
			کل آزمون		

جدول ۵- همبستگی عوامل موجود در مقیاس نیازهای خانوادگی با مقیاس‌های شادی، رضایت‌مندی از زندگی، محتوای خانواده و راهبردهای مقابله با استرس

مقیاس‌ها	نیاز اقتصادی	نیاز محبت	نیاز اجتماعی	نیاز رفاهی اولیه	نیاز آموزشی	نیاز رفاهی ثانویه	نیاز خدمات روانشناختی	نمره کل نیازهای خانوادگی
رضایت از زندگی	-۰/۵۷	-۰/۵۰	-۰/۱۶	-۰/۴۲	-۰/۳۰	-۰/۱۱	۰/۴۰	-۰/۶۵
شادی	-۰/۴۳	-۰/۲۵	-۰/۲۱	-۰/۱۰	۰/۰۷	-۰/۱۳	-۰/۲۳	-۰/۴۵
محتوای خانواده	-۰/۵۷	-۰/۶۲	-۰/۱۲	-۰/۴۶	-۰/۳۶	۰/۰۳	-۰/۲۰	-۰/۷۱
راهبرد مقابله‌ای	۰/۲۵	-۰/۱۲	۰/۲۴	۰/۱۵	-۰/۰۸	۰/۲۱	-۰/۰۴	۰/۲۸

بحث

یافته‌های این مطالعه نشان داد که مقیاس نیازهای خانوادگی دارای اعتبار و روایی مناسبی برای سنجش نیازهای خانواده دارد. ضریب اعتبار خرده مقیاس‌های موجود در مقیاس نیازهای خانواده حکایت از دقت بالای این مقیاس در سنجش نیازهای خانواده دارد. همچنین همبستگی منفی و معنادار نمره کل و خرده مقیاس‌های مقیاس نیازهای خانواده با رضایت‌مندی از زندگی، شادی، محتوای خانواده حاکی از روایی این مقیاس می‌باشد. از سوی دیگر همبستگی مثبت نیازهای اقتصادی، نیاز به امنیت اجتماعی، نیاز رفاهی اولیه، نیاز رفاهی ثانویه و نمره کل مقیاس نیازها با راهبردهای مقابله‌ای نشان از روایی مقیاس نیازهای خانواده دارد. در واقع رابطه مثبت نیازها با راهبردهای مقابله نشانگر آن است که با افزایش نیاز در خانواده، اعضای خانواده از راهبردهای مقابله بیشتری استفاده می‌کنند.

از نقاط مثبت این مقیاس در مقایسه با مقیاس‌های همانند مقیاس نیازهای خانوادگی دانست [۸]، مقیاس نیازهای تربیتی خانواده دانست [۸] و مقیاس نیازهای خانوادگی بیلی و سیمسون [۹] در این است که محتوای این مقیاس مبتنی بر داده‌های فرهنگی و نیازهای خانواده‌های ایرانی طراحی شده است و ابعاد متعددی از دیگر مقیاس‌ها را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

نتیجه‌گیری

نتایج این تحلیل نشان داد که مقیاس نیازهای خانوادگی شامل ۳۴ سوال در قالب ۷ عامل می‌باشد که به ترتیب به نام‌های نیاز اقتصادی، نیاز محبت، نیاز امنیت اجتماعی، نیاز رفاهی اولیه، نیاز

آموزشی، نیاز رفاهی ثانویه و نیاز خدمات روانشناختی نامگذاری گردید.

تشکر و قدردانی

از کلیه مسئولین محترم مرکز آموزشی درمانی شهید بهشتی و بیمارستان مرکزی شیراز و همچنین از همکاری اساتید محترم دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز در انجام این پژوهش قدردانی می‌شود.

منابع

- 1- Ingoldsby B, Smith SR, Miller JE. Exploring family theories. Losangeles: Roxbury; 2004.
- 2- Holland B. Sexual selection fails to promote adaptation to a new environment. *Evol.* 2002;56:721-30.
- 3- Samani S. Family process and content model. Paper presented in international society for theoretical psychology conference. 20-24 June, Capetown, South Africa; 2005.
- 4- Johnson B. Family needs assessment, california social work education center University of California; 2001.
- 5- Sigleman CK. Life span human development. Georg Washington University. Brooks-Cole Publishing Company; 1999.
- 6- Zilbach J, Gordetsky S, Brown D. Young children in family therapy. New York: Brunner/Mazel; 1986.
- 7- Guillen-Royo M, Velazco J. Quality of life (QOL) and resources needs questionnaire. (RA); 2005.
- 8- Dunst CJ, Trivette CM, Deal AG. Enabling and empowering families principles and guidelines for practice. In Froma Walsh (Ed.), normal family process. New York, NY: The Guilford Press; 1988.
- 9- Bailey JR, Simeonsson RJFPG. Child Development

Rutledge; 2001.

12- Billings AG, Moos RH. Coping stress and social recourse among adults with bipolar depression .J Pers Soc Psychol. 1984;46:877-91.

Institute. The University of North Carolina at Chapel Hill; 1985.

10- Diener E, Emmons RA, Larsan RJ, Griffin S. The satisfaction with Life scale. J Pers Assess. 1985;49:71-5.

11- Argyle M. The psychology of happiness. London.